

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.9>

УДК 339.9.012

Д. І. Басюк,

д. е. н., професор, професор кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності,

Національний університет біоресурсів та природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1035-9941>

СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПОСЛУГ

D. Basyuk,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of
Administrative Management and Foreign Economic Activity,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

STRUCTURAL TRANSFORMATIONS AND CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL SERVICES MARKET

У статті розкрито сучасні структурні трансформації та динаміку розвитку міжнародного ринку послуг у контексті переходу світової економіки до сервісно-цифрової моделі зростання. Визначено ключові фактори випереджального розвитку сфери послуг у глобальній економіці, серед яких технологічні інновації, цифровізація бізнес-процесів, розширення мережових форм організації виробництва та інтеграція послуг у глобальні ланцюги доданої

вартості. Проаналізовано галузеву і регіональну структуру світової торгівлі послугами, визначено провідні сегменти, що демонструють стійке зростання, зокрема транспортні, туристичні та інформаційно - цифрові послуги. Окрему увагу приділено моделям сервітизації, що представляють ієрархію того, як послуги інтегруються з фізичним продуктом або його функцією та відображають стратегічні підходи до підвищення конкурентоспроможності бізнесу в умовах цифровізації.

Обґрунтовано тенденції та перспективи розвитку міжнародної торгівлі послугами, визначено ризики, що пов'язані з геополітичною нестабільністю та змінами у світовій торговельній політиці. Сформульовано, що поточна структурна трансформація на світовому ринку послуг визначається трьома взаємопов'язаними векторами: технологічна детермінанта, яка визначається масштабною цифровою трансформацією, що радикально змінює спосіб надання та продажу послуг; регуляторно-інтеграційний зсув, який відображається у зростаючій ролі послуг у глобальних ланцюгах доданої вартості та одночасній залежності від політичних та соціальних бар'єрів та зміна парадигми розвитку - перехід від традиційного індустріального зростання до зростання, керованого високодохідною, знаннєво-інтенсивною сервісною економікою. Підкреслено необхідність державної та корпоративної підтримки експорту послуг, розвитку цифрової інфраструктури й лібералізації регуляторної політики.

The article reveals the current structural transformations and dynamics of the international services market in the context of the global economy's transition to a service-digital growth model. It identifies the key factors driving the rapid development of the service sector in the global economy, including technological innovation, the digitalisation of business processes, the expansion of networked forms of production organisation, and the integration of services into global value chains. The sectoral and regional structure of world trade in services is analysed, and the leading segments demonstrating sustainable growth are identified, in particular transport, tourism and information and digital services. Technological advancements contributed to the highest growth

observed in Date 1, specifically within the segment of services delivered without physical cross-border movement, including online consulting, distance education, cloud-based commercial services and digital booking platforms. Particular attention is paid to servitisation models, which represent a hierarchy of how services are integrated with a physical product or its function and reflect strategic approaches to improving business competitiveness in the context of digitalisation.

Trends and prospects for the development of international trade in services are substantiated, and risks associated with geopolitical instability and changes in global trade policy are identified. Conclusions are formulated regarding the current structural transformation in the global services market, which is determined by three interrelated vectors: a technological determinant, which is determined by a large-scale digital transformation that is radically changing the way services are provided and sold; a regulatory and integration shift, reflected in the growing role of services in global value chains and simultaneous dependence on policy.

It is emphasised that adherence to the principles of sustainable development and social responsibility is of particular importance for the international services market, as demand for 'green' services is growing: ecotourism, eco-consulting, sustainable logistics, and ESG orientation is becoming an important part of companies' reputations.

Ключові слова: міжнародний ринок послуг, сервітизація, цифрові послуги, торгівля послугами.

Keywords: international services market, servitization, digital services, trade in services.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Світовий ринок послуг протягом останніх десятиліть демонструє випереджувальні темпи зростання і стає ключовим драйвером глобального економічного розвитку. Сфера послуг формує понад 65–70% глобального ВВП і є основою економік багатьох розвинених

країн, забезпечуючи значну частку зайнятості та доданої вартості. Водночас, міжнародна торгівля послугами надзвичайно чутлива до соціально-політичних подій і трансформацій, про що свідчать її різкі коливання внаслідок глобальної пандемії (2020–2021р.р.) та геополітичної напруги (2022–2024 р.р.).

Трансформаційні процеси на світовому ринку послуг спричинені технологічними інноваціями та змінами в глобальних ланцюгах поставок, модернізацією транспорту та розширенням сфери професійних та особистих послуг. Тому аналіз структурної динаміки та тенденцій розвитку світового ринку послуг в сучасних умовах переходу до сервісної цифрової економіки, визначає стратегічні орієнтири для бізнесу, державної підтримки експорту сервісних продуктів та глобальної лібералізації торгівлі, адже послуги виступають не лише кінцевим продуктом, але й критичним важелем підвищення продуктивності в усіх секторах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжнародний ринок послуг був об'єктом дослідження багатьох зарубіжних та українських учених. Методологічні засади дослідження структурної трансформації економіки та зростання сфери послуг досліджено у працях закладені у працях Д. Белла (1973), Т. Хілла (1977), С. Сассен (1993), В. Баумоля (2012), А. Матту (2008), П.Дікена (2015), Р.Болдуїна (2016), Е. Брінйолфсона та Е. Макафі (2017), М. Грегг та Г. Неффа (2019) та ін.

В українській економічній думці та соціології вагомий внесок у розуміння постіндустріального розвитку та сервізації економіки було зроблено О.Амошем (2010), В. Гейцем (2015), Т. Осташко (2020), І. Дяконенко (2022), І.Бураковською (2023) та ін. Разом з тим, аналіз актуальних тенденцій структурної перебудови на міжнародному ринку послуг в умовах цифрової трансформації та глобальних викликів у галузевому, технологічному та географічному аспектах не виступав предметом окремого дослідження.

Джерелами інформації для аналізу стану і тенденцій міжнародного ринку послуг були статистичні спостереження та аналітичні звіти Світової організації торгівлі (WTO) та Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNSTAD),

Всесвітнього економічного форуму (WEF), Міжнародного валютного фонду (IMF), Світового банку (WB), Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Проаналізувати наукові підходи та сучасні тенденції серветизації економіки, її основні моделі та тренди, визначити динаміку галузевої та регіональної структури світової торгівлі послугами та провідні тенденції, що забезпечують стійке зростання у коротко – та середньостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх десятиліть архітектоніка світової економіки та міжнародного ринку зазнали фундаментальної трансформації, де сектор послуг набув статусу основного джерела економічного зростання, інновацій та зайнятості. В 2024 році загальний обсяг світової торгівлі послугами досяг історичного максимуму і перевищив \$ 32,6трлн. Особливе значення має той факт, що послуги забезпечили майже 60% зростання експортно - імпорتنих торгівельних операцій у світі, демонструючи сталість, потенціал відновлення та зростання. Відповідно до даних звіту Конференції ООН з торгівлі та розвитку у 2024 році торгівля послугами зросла на 9% (+ \$ 700млрд) порівняно з попереднім роком, тоді як торгівля товарами - лише на 2%. Цей дисбаланс підкреслює фундаментальний зсув у глобальних виробничих ланцюгах, де глобальне економічне зростання країн та регіонів дедалі більше залежить від ефективності та якості сервісної сфери. Розуміння цієї нової парадигми визначає методологічну рамку комплексного аналізу, що включає регуляторні засади та макроекономічні тенденції, технологічні прориви у сфері послуг, засновані на принципах Генеральної угоди про торгівлю послугами (GATS) та зважаючи на вимоги сталого розвитку (ESG) і вплив штучного інтелекту на міжнародний ринок послуг.

Загальна сервітизація економіки як ключова тенденція, була вперше описана С. Вандермерве та Х.Рада (1988) як стратегія додавання послуг до товарів. Автори відмітили, що сучасні корпорації все частіше пропонують

повніші ринкові пакети або «набори» клієнтоорієнтованих комбінацій товарів, послуг, підтримки, самообслуговування та знань, і саме послуги починають домінувати в ланцюгах доданої вартості [11]. У наступні роки було розроблено моделі сервізації, в тому числі і на основі цифрових технологій [10].

Послуга як економічна категорія досліджувалась у працях багатьох науковців. Одне з класичних визначень послуги дав Ф. Котлер: «Послуга – це дія, спрямована на забезпечення потреб споживачів. Вона по суті є невідчутною і в підсумку споживач не придбаває товар у матеріальній формі». [5, с.101].

У статті К. Антонюк (2015) проведено глибокий аналіз наукових понять «послуга», «міжнародний ринок послуг», здійснено оцінку змісту, структури та факторів розвитку світового ринку послуг в нових економічних умовах, надано трактування послуги як процесу, що поєднує в собі одночасне надання та отримання іншими суб'єктами благ для задоволення їхніх потреб, переважно у нематеріальній формі та на комерційній основі. [1, с. 47].

У статті І. Дернової (2023) висвітлено особливості послуги як економічної категорії та наведено підходи до класифікації послуг на світовому ринку, якими користуються Статистична організація Європейської комісії та Державна служба статистики України при зборі та узагальненні статистичної інформації про обсяги експорту та імпорту послуг, також досліджено динаміку світового ринку торгівлі послугами за типами розвитку країн.[2].

У дослідженні Рибак Г., Островського І. (2020) уточнено трактування поняття «міжнародний ринок послуг», наведено порівняльний аналіз галузевої класифікації ринку послуг у документах різних міжнародних організацій. [8].

Аналізу експортного потенціалу України на міжнародному ринку послуг присвячені праці Мельничук О., Мельник Ю., Карандюк О. та Пеценко М., Олефіренко В. та ін. У значній кількості наукових публікацій висвітлено галузеві тенденції у міжнародній торгівлі послугами, зокрема, туристично-готельний сектор був предметом дослідження Ткаченко Т., Михайліченко Г., Чепурди Л., Саркісян А. та ін. З огляду на український прорив на світовому ринку ІТ-технологій численні наукові статті присвячені аналізу

стану і тенденцій міжнародного ринку торгівлі IT-послугами. (Дайнеко Л. та Шевченко А., Колобердянко І. та Чернявська А., Варналій З. та Войцещук О., та ін).

Науковці виділяють ключові особливості послуг як економічного явища та об'єкта міжнародної торгівлі:

1. Нематеріальність (Intangibility): Послуги не можна побачити, відчутти чи протестувати до моменту споживання.
2. Нерозривність виробництва і споживання (Inseparability): Часто послуга виробляється і споживається одночасно (наприклад, медичні, транспортні чи освітні послуги).
3. Нездатність до зберігання (Perishability): Невикористана послуга (наприклад, вільне місце в літаку) не може бути збережена для подальшого продажу.
4. Гетерогенність (Heterogeneity): Якість послуги значною мірою залежить від виконавця, часу та місця надання, що ускладнює стандартизацію.

Окремі фахівці як суттєву ознаку виділяють відсутність права власності на послугу, оскільки вона існує лише в момент її надання – споживання, тому не має закріпленого права власності, можна закріпити лише право власності на технологію надання послуги, на обладнання та засоби надання послуги, а також на результат послуги.

Крім того, у світовій практиці суттєвою характеристикою послуги є режим постачання, який визначається Генеральною угодою з торгівлі послугами ВТО та класифікується за чотирма видами (Mode), а саме:

Mode 1 – транскордонне постачання послуг без фізичного переміщення виробника та споживача (cross-border supply), до прикладу – он-лайн консалтинг, он –лайн освіта;

Mode 2 – споживання за кордоном (consumption abroad), наприклад, туристичні або медичні послуги;

Mode 3 – комерційна присутність (commercial presence), до прикладу, відкриття філії компанії в іншій країні;

Mode 4 – присутність фізичних осіб (movement of natural persons), наприклад, тимчасова робота фахівця за кордоном.

Ці особливості ускладнюють застосування традиційних правил торгівлі та вимагають специфічних регуляторних механізмів а також визначають залежність міжнародної торгівлі послугами від політичної ситуації, регіональних та міжнаціональних угод, глобальної безпеки та макроекономічних зв'язків між торгівлею товарами та послугами.

Міжнародний ринок послуг є сукупністю економічних відносин між резидентами та нерезидентами, що стосуються виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних та нематеріальних послуг.

За даними аналітичного звіту Всесвітньої торгової організації у 2024 році світова торгівля товарами та комерційними послугами зросла на 4% до \$ 32,2 трлн доларів США після зниження на 2% у 2023 році. Торгівля товарами зросла на 2%, тоді як сектор послуг продовжували стрімко зростати, збільшившись на 10%, перевищивши зростання, зафіксоване у 2023 році. Частка послуг у світовій торгівлі зросла до 27,2%, що є найвищим показником з 2005 року. [10].

Таблиця 1. Динаміка обсягів торгівлі послугами, 2023 - 2026 рр., %.

Регіон / Показник	2023 (факт)	2024 (факт)	2025 (поточний прогноз)	2026 (поточний прогноз)	2025 (скоригований прогноз, квітень 2025)	2026 (скоригований прогноз, квітень 2025)
Світовий експорт	6.8	6.8	4.6	4.4	4.0	4.1
Північна Америка	5.1	4.1	2.4	2.4	1.6	2.3
Південна Америка	7.1	7.0	1.6	1.6	-1.1	1.1
Європа	2.6	5.5	5.4	4.6	5.0	4.4
СНД	7.2	8.1	3.5	3.0	1.1	3.5
Африка	15.9	4.9	1.3	2.1	-1.6	5.3
Близький Схід	9.9	4.1	4.4	3.9	1.7	1.0
Азія	15.4	11.1	4.6	5.5	4.4	5.1

Джерело: сформовано на основі [12, с.9].

Відповідно до табл.1 найвищі показники по зростанню торгівлі комерційними послугами у 2024 році мали Азійський та Південно –

Американський регіони, а країни Північної Америки та Близького Сходу продемонстрували суттєво нижчі темпи зростання на рівні 4,1%.

У квітні 2025 року Секретаріат ВТО опублікував скоригований прогноз торгівлі послугами, який відображає покращений макроекономічний контекст та перспективи торгівлі. Прогнозується, що торгівля послугами зросте на 4,6% в натуральному вираженні у 2025 році та на 4,4% - у 2026 році. Однак фактично це є уповільненням порівняно з історичними тенденціями та означає втрату понад 2 процентних пункти порівняно з 2023 та 2024 роками. Це цілком обґрунтовано, адже менші обсяги торгівлі товарами знижують попит на транспорт та логістику та інший супутній сервіс. Зменшення споживчих витрат послаблює міжнародний туризм та роздрібну торгівлю, а уповільнення ділової активності негативно впливає на фінансові та професійні послуги. Невизначеність торговельної політики може затримати інвестиції, посилюючи тиск на торгівлю послугами.

В контексті регіонального розвитку експорт послуг з Європи випереджатиме світове зростання як у 2025, так і у 2026 роках, збільшившись на 5,4% та 4,6% відповідно. Прогнозується, що експортні сервіси з Азії зростуть на 4,6% у 2025 році та на 5,5% у 2026 році, що стане найвищим показником зростання серед усіх регіонів. Також очікується, що експорт послуг з Північної Америки зросте на 2,4% як у 2025 році, так і у 2026. Хоча прогнози для Південної та Центральної Америки та Карибського басейну, а також для Африки покращилися, перспективи для цих регіонів залишаються стриманими. Експорт послуг Південної та Центральної Америки та Карибського басейну, за прогнозами, суттєво уповільниться, але зросте на 1,6% як у 2025, так і у 2026 році. Африка, зі зростанням на 1,3% у 2025 році, за прогнозами, зафіксує найповільніше зростання серед усіх регіонів [11; 9].

Структура міжнародного ринку послуг є високодиверсифікованою. Класифікація послуг за Генеральною угодою про торгівлю послугами (ГАТС) включає 12 основних сегментів ринку послуг, серед яких ключову роль відіграють бізнес – послуги (дослідження та розробки (R&D), юридичні,

бухгалтерські, консультаційні, рекламні послуги, консалтинг, аудит, тощо), транспортні і туристичні послуги, а також послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги (див. табл. 2.).

Таблиця 2. Галузева структура та динаміка світового експорту послуг у 2020- 2024 р.р.

	Послуги	Обсяги експорту в 2020 р., тис. дол	Галузева частка, %	Обсяги експорту в 2024 р., тис. дол	Галузева частка, %	Динаміка 2020/2024	
						абсолютна	Відносна, %
1	Вся сфера послуг	5362576,6	100	8804521,6	100	+3 441 944	64,18
2	Бізнес - послуги	1426633	26,6	2105674,6	23,92	+679 041	47,60
3	Транспорт	572799,0	10,68	1707031,9	19,39	+1134 232	198,02
4	Подорожі	891244,8	16,62	1458085,6	16,56	+566 840	63,60
5	Послуги у сфері теле -комунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги	818211,3	15,26	1241685,9	14,1	+423 474	51,76
6	Платежі за використання об'єктів інтелектуальної власності	571839,9	10,66	773529,4	8,79	+ 201 689	35,27
7	Фінансові послуги	407406,2	7,6	548977,5	6,24	+ 141 571	34,75
8	Страхові та пенсійні послуги	151197,3	2,82	237521,6	2,7	+ 86 324	57,09
9	Особисті, культурні та рекреаційні послуги	95174,00	1,77	142636,8	1,62	+ 47 462	49,87
10	Виробничі послуги з обробки матеріалів, що належать іншим	127125,6	2,37	133088,6	1,51	+5 962	4,69
11	Будівництво	78472,5	1,46	122296,3	1,39	+ 43 823	55,85
12	Послуги з технічного обслуговування та ремонту	91890,7	1,71	114537,1	1,3	+ 22 646	24,64
13	Товари та послуги державного сектору	82154,87	1,53	85620,8	0,97	+ 3 465	4,22
14	Послуги, не розподілені за категоріями	31446,5	0,59	36369,4	0,41	+ 4 922	15,65

Джерело: складено автором на основі [9].

За даними порталу Trademap.org секторальна динаміка сфери послуг найбільш суттєво проявилася у зростанні ринку послуг транспорту і логістики у сфері подорожей і туризму, що зумовлена постковідним доступом до країн та регіонів, збільшенням обсягу та послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних технологій, що включає ІТ-аутсорсинг, розробку ПЗ, хмарні сервіси. Хорошу позитивну динаміку демонструє сектор пенсійних та страхових послуг, а також послуг у сфері догляду і краси, культури, рекреації.

На найближчу перспективу 2025-2026 р.р. ВТО прогнозує зростання транспортних послуг на 2,5% у 2025 році, у 2026 році, коли вплив підвищених тарифів стане відчутним, очікується уповільнення зростання до 1,8%. Міжнародні туристичні подорожі, зростуть на 3,1% у 2025 році, що нижче динаміки попередніх років, але посиляться до 4,4% у 2026 році. Водночас сектор залишається вразливим до зовнішніх шоків, зокрема до загострення геополітичної напруги.

У 2025 році обсяг експорту послуг за категорією «інші комерційні послуги» зросте на 5,8%. У межах цієї групи цифрові послуги, що надаються дистанційно, які є найбільш динамічним сегментом міжнародної торгівлі, зберігатимуть високі темпи зростання: 6,1% у 2025 році та 5,6% у 2026 році.

Таким чином, поточна структурна трансформація на світовому ринку послуг визначається трьома взаємопов'язаними векторами:

- технологічна детермінанта, яка визначається масштабною цифровою трансформацією, що радикально змінює спосіб надання та продажу послуг;
- регуляторно-інтеграційний зсув, який відображається у зростаючій ролі послуг у глобальних ланцюгах доданої вартості (ГЛДВ) та одночасну залежність від політичних та соціальних бар'єрів;
- зміна парадигми розвитку: перехід від традиційного індустріального зростання до зростання, керованого високодохідною, знаннєво-інтенсивною сервісною економікою.

У сучасному розвитку сфери послуг дослідники чітко простежують три моделі серветизації, що представляють ієрархію того, як послуги інтегруються з фізичним продуктом або його функцією.

Перша модель - система «продукт-послуга» (Product-Service Systems, PSS). Це найширше та найбільш загальне поняття, що охоплює стратегії, які пропонують інтегрований пакет продуктів та послуг. Мета PSS – забезпечити загальну цінність для клієнта, а не просто продати фізичний товар. Послуги категорії PSS поділяються на три основні групи:

- продукто-орієнтовані (Product-oriented): основний дохід від продажу товару, послуги (обслуговування, ремонт) - лише доповнення, сервіс. .

- ужитково-орієнтовані (Use-oriented): споживач платить за використання продукту, але не володіє ним (лізинг, шеринг).

- результат-орієнтовані (Result-oriented): споживач платить виключно за досягнення певного результату.

Друга модель - функціональні / результат-орієнтовані сервіси (Function/Outcome-oriented Services, FOS). Це найглибша форма сервітизації, при цьому компанія продає не продукт, а гарантований результат чи функціонал, хоча право власності на продукт залишається за постачальником. До прикладу, компанія Rolls-Royce продає не авіадвигуни, а «Power-by-the-Hour» - години працездатності двигуна. Або компанія продає не лампи, а гарантоване освітлення (оплачується світловий потік, а не вартість лампи). У цьому випадку мінімізуються ризики клієнта, оскільки постачальник зацікавлений у максимальній довговічності та ефективності своєї послуги.

Третя модель серветизації - програмне забезпечення як послуга (Software-as-a-Service, SaaS). Це спеціалізована модель сервітизації, яка застосовується виключно до цифрових продуктів та (програмного забезпечення. Її суть полягає у тому, що замість того, щоб купувати ліцензію на програмне забезпечення та встановлювати його локально, клієнт отримує доступ до нього через інтернет (хмару) за підпискою, як наприклад, Microsoft 365 (замість купівлі пакетної версії Office). SaaS є ідеальним прикладом сервітизації у цифровій економіці,

оскільки демонструє перехід від моделі «товар (ліцензія) + підтримка обладнання» до моделі «360 сервіс».[10;11]

Найбільш динамічним елементом структурної трансформації світового ринку послуг є повсюдне впровадження цифрових технологій. Це призвело до домінування постачання послуг через режим Mode 1 GATS, тобто транскордонної торгівлі через цифрові канали.

Сучасні етапи структурної трансформації, які характерні для економік, що переходять від середнього до високого рівня доходу, визначаються зростанням частки високоякісних, знаннєво-інтенсивних послуг. Це включає спеціалізацію на експорті фінансових, комунікаційних, обчислювальних, юридичних та технічних бізнес-послуг. У розвинених економіках, особливо тих, які є більш відкритими до міжнародної торгівлі, ці високовартісні послуги значною мірою трансформують та доповнюють промисловий сектор, стаючи домінуючим джерелом економічного зростання.

Завдяки цифровим технологіям послуги стали глобально доступними: консалтинг, освіта, медицина, програмування, навіть послуги готелів та інших місць проживання тепер часто надаються через кордони без фізичної присутності. Транснаціональні корпорації створюють глобальні мережі сервісів за моделями SaaS чи FOS (наприклад, Airbnb має центри у понад 80 країнах). Онлайн-послуги, хмарні сервіси, fintech, telemedicine, e-learning радикально змінили структуру ринку. Нові бізнес-моделі базуються на платформах та підписках (Netflix, Zoom, AWS).

Ключовим трендом є орієнтація на клієнта та кастомізація, тому послуги все частіше персоналізуються: від індивідуальних фінансових рішень до адаптивних освітніх курсів завдяки ІІІ та хмарним технологіям. Визначальною конкурентною перевагою стає якість клієнтського досвіду.

Важливою ознакою сучасної сфери сервісу є інноваційність і знаннєва інтенсивність, оскільки значна частина сучасних послуг базується на знаннях, аналітиці та інтелектуальних рішеннях. Освітні, медичні, бізнес-послуги, ІТ, консалтинг — це сектори з високою доданою вартістю. Вони активно

впроваджують дистанційні формати: телемедицина, онлайн-освіта, віддалений консалтинг, використовують цифрові рішення для персоналізації та надання комплексних рішень. Часто компанії пропонують комплексні пакети послуг («все в одному»), що підвищує лояльність клієнтів.

Для міжнародного ринку послуг особливе значення має дотримання принципів сталого розвитку і соціальна відповідальність, оскільки зростає попит на «зелені» послуги: екотуризм, екоконсалтинг, сталу логістику, а ESG-орієнтація стає важливою частиною репутації компаній.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, сучасний ринок послуг — це динамічна, глобальна, цифровізована система, яка швидко адаптується до технологічних і соціально-економічних змін. Його розвиток визначається домінуванням знань та інновацій, цифровими технологіями та платформами, кастомізацією та клієнтоорієнтованістю, інтеграцією послуг у виробничі ланцюги товарів. Послуги перетворилися на основний драйвер глобального економічного зростання, формуючи конкурентоспроможність як окремих компаній, так і цілих країн.

Література

1. Антонюк К. В. Визначальні фактори розвитку сучасної міжнародної торгівлі послугами. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 6. С. 46-51.
2. Дернова, І. А. Світовий ринок послуг: сучасний стан та тенденції розвитку. Економіка та суспільство. 2023. № 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2412> (дата звернення: 07.11.2025).
3. Карандюк О. Г., Пеценко М. В. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного ринку послуг // Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: Матеріали II Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 21 жовтня 2021 р. Т. 2. – Київ: Національний авіаційний університет, 2021. С. 203-205.

4. Колобердянко, І., Чернявська, А. Стан і тенденції міжнародного ринку торгівлі ІТ-послугами. Економіка та суспільство. 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/815> (дата звернення: 07.11.2025).
5. Котлер Ф., Боуєн, Дж, Мейкенз Дж. Маркетинг. – М.: ЮНІТІ, 1998. – 787с.
6. Мельничук, О. П. Міжнародна торгівля послугами. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 4. С. 115-128.
7. Олефіренко, В. В. Особливості регулювання міжнародного ринку послуг. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, 2009. Вип. 24 (1). С. 21-25.
8. Рибак, Г. І., Островський, І. А. Міжнародний ринок послуг: сучасний стан та структура. Ефективна економіка, 2020, № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7984> (дата звернення: 07.11.2025).
9. Торговельна статистика для розвитку міжнародного бізнесу. URL: <https://www.trademap.org> (дата звернення: 07.11.2025).
10. Baines, T. S., Lightfoot, H. W., Benedettini, O. & Kay, J. M. The servitization of manufacturing: a review of literature and reflection on future challenges. Journal of Manufacturing Technology Management. 2009. 20(5). С. 547-567.
11. Vandermerwe S., Rada J. Servitization of Business: Adding Value by Adding Services European Management Journal, 1988 6(4), 314-324. URL: <https://econpapers.repec.org/RePEc:eee:eurman:v:6:y:1988:i:4:p:314-324> (дата звернення: 07.11.2025).
12. World Trade Report 2024. World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr24_e/wtr24_e.pdf. (дата звернення: 07.11.2025).
13. World Trade Statistics. World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm (дата звернення: 07.11.2025).

References

1. Antoniuk, K.V. (2015), "Determinants of the development of modern international trade in services", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 6, pp. 46-51.
2. Dernova, I.A. (2023), "The world market for services: current state and development trends", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 50, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2412> (Accessed 07.11.2025).
3. Karandiuk, O.H. and Petsenko, M.V. (2021), "The current state and development trends of the international market for services", *Rozvytok ekonomiky ta biznes-administruvannia: naukovi techii ta rishennia: Materialy II Mizhnar. naukovo-prakt. Konf [Economic development and business administration: scientific trends and solutions: Materials of the II International Scientific and Practical Conference]*, *Natsional'nyj aviatsijnyj universytet*, Kyiv, Ukraine, pp. 203-205.
4. Koloberdianko, I. and Cherniavs'ka, A. (2021), "State and trends of the international market for trade in IT services", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 32, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/815> (Accessed 07.11.2025).
5. Kotler, F. Bouien, Dzh, and Mejkenz, Dzh. (1998), *Marketynh [Marketing]*, YuNITI.
6. Mel'nychuk, O.P. (2020), "International trade in services", *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, vol. 4, pp. 115-128.
7. Olefirenko, V.V. (2009), "Features of regulation of the international market for services", *Zbirnyk naukovykh prats' Cherkas'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vol. 24 (1), pp. 21-25.
8. Rybak, H. and Ostrovskyi, I. (2020), "International services market: current state and structure", *Efektyvna ekonomika*, [Online], vol. 6, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7984> (Accessed 07.11.2025).
9. International Trade Centre (2025), "Trade statistics for international business development", <https://www.trademap.org> (Accessed 07.11.2025).

10. Baines, T.S. Lightfoot, H.W. Benedettini, O. and Kay, J.M. (2009), “The servitization of manufacturing: a review of literature and reflection on future challenges”, *Journal of Manufacturing Technology Management*, vol. 20(5), pp. 547-567.
11. Vandermerwe, S. and Rada, J. (1988), “Servitization of Business: Adding Value by Adding Services”, *European Management Journal*, vol. 6(4), pp. 314-324. URL: <https://econpapers.repec.org/RePEc:eee:eurman:v:6:y:1988:i:4:p:314-324> (Accessed 07.11.2025).
12. World Trade Organization (2024), “World Trade Report”, available at: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr24_e/wtr24_e.pdf. (Accessed 07.11.2025).
13. World Trade Organization (2025), “World Trade Statistics”, available at: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/world_trade_statistics_e.htm (Accessed 07.11.2025).

Стаття надійшла до редакції 14.11.2025 р.